

Motion till riksdagen 2025/26:3153

av Sofia Skönnbrink och Aida Birinxhiku (båda S)

Avgiftsfri tandvård för ungdomar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra den avgiftsfria tandvården för ungdomar i åldern 19–23 år och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

En god tandhälsa är en grundläggande del av folkhälsan. Att kunna ta hand om sina tänder ska inte vara en fråga om privatekonomi, utan en rättighet för alla. När den tidigare socialdemokratiskt ledda regeringen införde avgiftsfri tandvård upp till 23 års ålder var syftet att stärka det förebyggande arbetet, minska klyftorna i tandhälsa och ge fler ungdomar möjligheten att skapa goda tandvårdsvanor tidigt i livet.

Den nuvarande regeringen har valt att sänka åldersgränsen tillbaka till 19 år. Det innebär att många ungdomar som just har tagit studenten, börjat på universitet eller är på väg in i arbetslivet nu förväntas klara kostnader för tandvård helt på egen hand. Argumentet som ofta används är att ungdomar i den här åldern ”kan betala själva”. Men verkligheten ser annorlunda ut: många lever på studiemedel, har deltidsjobb eller osäkra anställningar och pressas samtidigt av stigande boendekostnader och levnadsomkostnader. För många blir tandvård något man skjuter på framtiden – och det får konsekvenser.

Forskning visar att det finns en tydlig koppling mellan socioekonomisk bakgrund och tandhälsa. Ungdomar från familjer med lägre inkomster löper större risk att utveckla

karies och tandproblem som vuxna. Genom att ta bort avgiftsfriheten för ungdomar 19–23 år ökar risken att just dessa skillnader förvärras.

Det är också i den här åldern som många tandvårdsvanor etableras. Regelbundna undersökningar, förebyggande vård och att inte tvingas välja bort tandläkarbesök av ekonomiska skäl lägger grunden för en god tandhälsa hela livet. Att inte gå till tandläkaren i början av vuxenlivet kan istället leda till större och dyrare problem längre fram – problem som både drabbar individen och innebär högre kostnader för samhället.

Vi vet också att tandhälsan inte bara påverkar munnen. Dålig tandstatus har kopplingar till hjärt- och kärlsjukdomar, diabetes och andra allvarliga hälsotillstånd. Tandvården bör därför i större utsträckning jämföras med övrig hälso- och sjukvård.

Att återinföra den avgiftsfria tandvården för ungdomar är en investering i hälsa, jämlikhet och förebyggande arbete. Det är ett sätt att säkerställa att alla ungdomar, oavsett bakgrund och ekonomi, får samma förutsättningar för ett friskt liv. Samhället har allt att vinna på det – både i mänskligt välbefinnande och i långsiktiga samhällsekonomiska vinster.

Sofia Skönnbrink (S)

Aida Birinxhiku (S)